

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Qvintvplicis Theologiæ - Positivæ videlicet, Asceticæ,
Polemicæ, Speculativæ, & Moralis complectens, Unà cum Appendice
Methodum compendiarium reformationis Ecclesiasticæ à Concilio
Tridentino factæ continente

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

Cap. III. De Præstantia Theologiæ Polemicæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48233](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48233)

XIII. Duodecimum dogma est, divitiarum usum indifferenter esse, atque adeò licitè easdem retineri; sic enim communis Ecclesiæ, & SS. Patrum sensus probat, dum concilium duntaxat, & non præceptum esse asserunt, ut divitiæ relinquuntur. Contrarium tamen docuerunt olim Julianus, Apostolici, Manichæi, & Pelagiani, qui rerum proprietatem Christianis penitus interdictam esse contendebant, eò quod Christus Luc. 14. dixerit: *Nisi quis renunciarit omnibus, quæ possidet, non potest meus esse Discipulus.*

CAPUT III.

DE PRÆSTANTIA THEOLOGICÆ
POLEMICÆ.

Præstantia hæc ex quatuor præcipuè generalibus argumentis facillè colligetur, si videlicet necessitas, utilitas, dignitas, & jucunditas illius demonstretur, quod quidem hoc capite præstabitur.

§. I.

De Necessitate Theologiæ Pemicæ.

I. Non est hic animus demonstrare, Scientiam Theologiæ pemicæ cuiusvis homini adulto necessariam esse, sed iis duntaxat, quibus ex officio incumbit, Ecclesiam Catholicam, &que doctrinas defendere, animasque curæ suæ commissas a perniciofa hæresum peste custodire, quales sunt Pastores & Curatores animarum, quibus quidem ex quadruplici titulo rei maxime necessaria est Theologiæ pemicæ notitia.

II. Primus titulus est, quia ejusmodi Pastores, sunt Milites & Custodes specialiter à DEO electi ad custodiendam Ecclesiam; atque adeò jam olim à Salomone Cant. 3. sequentibus verbis adumbrati: *En lectulum Salomonis (id est, Christi & Sponsæ Ecclesiæ) sexaginta fortes ambiunt, ex fortissimis viris, omnes tenentes gladios, & ad bella doctissimi: unius cuiusque ens super femur suum propter timores nocturnos.* Quid autem timores isti nocturni sunt aliud, nisi oppugnationes Hæreticorum in tenebris errorum suorum ambulantium? Quid ergo, quem super femur habere debent hi Custodes, aliud significat,

gnificat, quàm scientiam Theologiæ polemicæ, quàm Christi illis pro defendenda Ecclesia communicavit, illa Jeremia Prophetæ verba ad Judam olim dicta 2. Mach. 15, utriusque: *Accipe sanctum gladium munus à DEO, in quo denuo Adversarios Populi mei Israël, de quo gladio verissime dicere potest ad Christum quivis Pastor, quod olim David ad Abimelech 1. Reg. 21. dixit: Non est huic alter similis, da mihi eum.*

III. Secundus titulus est, quia, quatenus eis Concipiendi & docendi officium incumbit, sunt quasi speculatores constituti, qui hostem venientem speculentur, & iis, pro quibus vigilare debent, annuncient. Unde illis jure merito attribui possunt illa verba Ezech. 3. à DEO Ezechieli dicta: *Fili hominis, speculatorem te dedi domui Israël: & audies de ore meo verbum, & annuntiabis eis ex me.* Merito ergo timere debent, ne si Theologiæ hujus polemicæ scientiâ careant, audire cogantur illud Isaïæ c. 56. *Speculatores eius ceci omnes nescierunt universi.* Imò & graviorem illam ipsius DEI per Ezechielem c. 33. factam comminationem: *Quid si speculator viderit gladium venientem, & non insonuerit buccinam, & populus se non custodierit, veneritque gladius, & tulit de eis animam, ille quidem in iniquitate sua captus est, sanguinem autem eius de manu Speculatoris requiram.*

IV. Tertius titulus est, Quia sunt Pastores ovium commissarum; unde si vident Lupum vel Draconem ovibus insidiantes, eos arcere debent baculo Pastoralis, id est, Theologiæ polemicæ notitiâ. *Quid enim sunt Lupi isti, nisi Hæretici, qui feri & rabidi, inquit Vincentius Lirinensis in cap. 20. Ad Rom. Qui saulus Ecclesiæ semper infestant, & gregem Christi, quæque possunt, dilacerant? & qui, ut S. Agustinus 1. 3. contra Faustinum c. 12. loquitur, ut fallacius incautis ovibus obrepant, lupinam deponunt speciem, & sese divina legis sententiis, quibusdam velleribus obvolvunt, ut, eum qui quædam molliem præsenferit, nequaquam aculeos dentium perimit?* Qui sunt Dracones nisi Hæretici, de quibus idem Sanctus Augustinus narr. 39. in Psalm. sic loquitur: *Persecutor paganus aperit os suum ut Leo, Hæreticus insidiatur ut Draco. Ille cogit negare Christum, iste docet: ille ingerit violentias, iste insidiat. Adversus illum opus est patientiâ, adversus hunc opus est vigilantiâ.*

Hic nimirum est Draco ille, quem S. Joannes Apoc. 12. vidit, draco magnus & rufus, habens capita septem, & cornua decem, & in capite eius diadema septem, & cauda eius trahebat tertiam partem stellarum cali, & misit eas in terram; & draco stetit ante mulierem (id est, Ecclesiam) ut, cum peperisset, Filium eius devoraret. Unde merito iterum timere debent curatores animarum, ne, si contra hos lupos & dracones oves suas non defendant, audire cogantur illam horrendam Dei apud Ezechielem c. 34. comminationem: *Disperse juu oves mea, eo quod non esset Pastor, & facta sunt in devorationem omnium bestiarum agri. Propterea Pastores audite verbum Domini virvo ego, dicit Dominus Deus; quia pro eo, quod facti sunt greges mei in rapinam, & oves mea in devorationem bestiarum agri, eo quod non esset Pastor. Ecce ego ipse super Pastores requiram gregem meum de manu eorum, & cessare faciam eos, ut ultra non pascant gregem.* Et utinam hæc prophetica comminatio non nimis his nostris temporibus impleta cerneretur!

V. Quartus titulus est, quia Curatores ejusmodi sunt Medici animarum, de quibus multò veriùs, quàm de corporalibus Medicis dici potest illud Siracidis 38. c. *Honora Medicum propter necessitatem: etenim illum creavit Altissimus: à Deo est enim omnis medela, & à Rege accipies donationem. Dignus Medici exaltabit caput illius, & in conspectu magnarum collaudabitur.* Unde ad ipsos præcipuè pertinet pestilentes animæ morbos à Comaissis sibi Parochianis avertere; quæ autem est pestilentior & perniciosior morbus, quàm hæreticæ pravitatis pestis? sicut enim pestis, ubi semel intraverit, serpendo semper crescit, & difficulter expellitur, ita hæresis, ubi invaluerit, semper ulterius serpat, nec nisi per summam violentiam, aut auxilium spiritus Dei extripantur. Quâ ratione autem avertet hanc pestem curator animarum, nisi Theologicæ Polemicæ auxilio illius indicia sagaciter cognoscat, & salutaria media addeat, per quæ maturè huic morbo occurrere, aut, ubi quem invalerit, eundem iterum depellere possit.

§. II.

De Utilitate Theologiæ Polemicæ.

I. Multæ quidem sunt utilitates, quas affert Theologiæ Polemicæ notitia, & prudens usus, sed quæ ad tres vel quatuor fructus reduci possunt.

II. Primus itaque fructus in *Ecclesiam triumphantem* id est, Deum & Cælites redundat; cum enim hi omni bonis usque adeo abundant, ut nihil ab hominibus nisi cultum & honorem sperare possint, merito nulla illis major utilitas (extrinseca) obvenire posse creditur, quam si debito & sacro ritu colantur, & Deus quidem per instituta à se Sacramenta, operaque præcepta, Christus per religiosam Sacramentorum à se institutorum frequentationem, & Eucharistiæ præcipuè devotam adorationem, reliqui verò cælites per affectuosam, & fiducia plenam invocationem honorentur. hæc autem omnia cum Theologia Polemica præ reliquis Theologiis illibata conservare, totis viribus nitatur, non sanè concluditur, non exiguam ab illa in Ecclesiam triumphantem utilitatem redundare.

III. Alter fructus in *militantem Ecclesiam* derivatur hujus enim gloria, salusque cum in eo potissimum consistat, ut per veræ fidei, spei, & caritatis constans & illibatum certitium, nec non per Sacramentorum à Christo institutorum, & utilem usum, DEO placere, eumque velut ultimum suum finem, quantum in hac mortali vita fas est, possideat; quoad hæc autem omnia eandem vehementissimè hæreticis oppugnatam, potenter ac feliciter Theologia Polemica defendat, merito summam iterum utilitatem Ecclesiæ hæc militans ab illa accipere dicenda est, ita ut cum ecclesiæ hæc Theologia fortissimum Ecclesiæ militantis propugnaculum dici queat, illudque Sponsæ Cant. 4. elogium mereatur: *Sicut turris David colum tuum, quæ aëscata est propugnaculis: mille clypei pendunt ex ea, & omnia armata fortium.*

IV. Tertius fructus in *purgantem Ecclesiam* redundat, quæ cum nullam majorem utilitatem à viventibus accipere possit, quam suffragia per piarum orationum &

nam bonorum usum ipsis oblata; hæc autem Theologia Polemica non minus fortiter propugnare, quam Hæresis eripere nitatur, negari sanè non potest, majorem etiam in hæc Ecclesiam purgantem, quam ab ulla alia scientia utilitatem promanare.

V. Quartus denique fructus ab ipso Theologiae polemicæ possessore percipitur, qui, cum tam fortiter prædictam triplicem Ecclesiam defendat, atque adeò de quavis illarum tam præclare mereatur, meritò non exiguam ab omnibus illis laudem, favorem, ac mercedem sperare potest.

§. III.

De dignitate Theologiae Polemicæ.

I. Multi quidem sunt tituli, per quos varii homines magnam sibi comparare nomen, famamque inclytam obtinere sunt conati, sed nullus ferè ad hunc finem obrinendum major censetur, quam victoriæ de potenti hoste feliciter ac generosè obtentæ titulus, cum reliqui tituli plerumque vel a fortuna, vel ab opibus, vel aliorum falso & adulatorio judicio orientur; hic autem à propria virtute ortum sumat, & generosam sui ipsius victoriam, quæ meritò à Sapienibus summa inter omnes triumphos victoria æstimatur, plerumque supponat. Unde Deus ipse Apoc. c. 2. dixit: *Vincenti dabo manna absconditum, & dabo illi calculum candidum, & in calculo nomen novum scriptum, quod nemo scit, nisi qui accipit.* Sed & Josephus Zachariæ Filius, & Azarias princeps variis hoc titulo præcipuè magnum sibi nomen, gloriàmque parare nitentur, ideòque 1. Mach. c. 5. dicebant: *Fatimur & ipsi nobis nomen, & eamus pugnare adversus Gentes, quæ in circuitu nostro sunt.* Quæ si ita se habent, meritò summam Theologiae polemicæ dignitatem, gloriàmque competere fatendum est, ut quæ victoriam obtinet ob omnes circumstantias, propter quas victoria quæpiam nobilior ceteri solet, jure aliis præferendam.

II. Si enim 1. tantò illustrior censeretur victoria solet, quanto plures, potentioresque hostes per eandem sunt debellati, quis non illustrissimam fateri cogetur victoriam, quàm

quam Theologia Polemica de Hæreticis reportat, quæ numero propemodum infiniti, & propter auxilium & assistentiam Dæmonis potentissimi, & ob singularem suam soliditatem, fraudulentiamque merito vel maxime sunt notuendi. Si tantopere olim celebratus Hercules fingitur, tot, tamque varia monstra, præsertim septemcapitem hydrag, tam fortiter superata, quanto majori laude, gloriaque dignus erit Theologus polemicus, qui tot metuentia monstra hæresum non minus oppugnavit fortiter, quam forsliciter expugnavit, utpote quas S. Ambrosius l. 1. de libris non immerito etiam Hydræ comparavit dicens: *Sicut hydra licet sapius recisa semper repullulavit, auctiorque evasit, ita hæreses, quò vehementius excindere eas Catholici Doctores studuerunt, tantò maius incrementum sumpserunt.*

III. Si secundò tantò nobilior exiliatur victoria, quanto plures per eam urbes, aut Provinciæ ab interitu servatae, aut grandibus etiam, multisque commodis, divitiisque sunt auctæ; quàm illustrem iterum oportet esse victoriam à Theologia Polemica adversus hæreses reportatam, utpote ex qua tot, tantæque utilitates in triplicem Ecclesiam triumphantem scilicet, militantem, & purgantem reddantur, quales priori paragrapho copiosius sunt descriptæ.

IV. Si denique tantò laudabilior jure merito victoria censetur, quanto difficilior, & diuturnior, & periculosior fuit pugna, quæ eandem præcessit; quis summa laude dignissimam neget victoriam, quam Theologia Polemica de Hæreticis obtinuit, utpote quam pugna præcedit & ob continuam hæresum reviviscenciam indefinens, & ob effrenatam hostium pertinaciam difficillima, & ob salutis, felicitatisque æternæ amittendæ manifestum discrimen plus, quam quodvis aliud certamen, periculosa, ut merito proinde Theologiæ polemicæ pulcherrimum illud elogium Judithæ olim ab Achior c. 14. Judith. datum attribui possit: *potius) quoniam in omni gente, qua audivit nomen tuum magnificabitur super te DEVS Israël.*

§. IV.

De Jucunditate Theologiæ Polemicæ.

I. Etiam hæc jucunditas non levis profectò cenferi debet, utpote quam olim Deus Apoc. 2. per manna seu panem omne delectamentum in se habentem demonstravit, dum dicit: *Vinceti dabo manna absconditum*; id est, in corde eorum gaudium quod quidem ex triplici præcipuè fonte oritur.

II. Primò ex ipsa pugnae qualitate, si enim generoso militi nihil accidere jucundiùs potest, quam si occasionem habeat frequentem, & celebrem cum hostibus suis decertandi, atque ex eorum debellatione insignem aliquam prædam, trociscumque nomen ac famam reportandi; quidni jucundissimum pariter fore credatur Theologo Polemico certamen, quod cum Hæreticis creberrimè, imò assiduò suscipere cogitur; & ex quo tantam divitiarum non tam corporaliùm, quam Spiritualium copiam, ac famam sperare potest, quantum prioribus duobus paragraphis descriptam videre est.

III. Secundo eadem jucunditas oritur ex ipsa hostium victoriarum conditione; si enim tantò majus plerumque ex victoria gaudium oritur in animo victoris, quanto nocentior, & infensior fuit hostis, qui devictus est, quanta lætitia oritur in mente Theologi polemici, si tot, tamque infensos sibi, totique Ecclesiæ Catholicæ Hæreticos à se superatos aspiciet? si adeò jucundum est Victoribus debellâsse, quos perdere possint, quàm jucundum accideri Theologo Polemico vicisse, ac subjugâsse eos, quos servare, & æternæ olim felicitatis secum participes habere possit? si tantopere gaudet Victor, si per victoriam suam, hostium, numerum imminutum advertat, quantum magis gaudebit, si non imminutum duntaxat numerum inimicorum, sed amicum etiam numerum auctum per conversionem Hæreticorum suo labore & industria procuratam videbit? an non venificabitur in illo, quod Jeremiæ c. 15. promisit Deus, dum dicit: *Se separaveris pretiosum à vili* (id est, animas pretiosas ab hæretica pravitate) *quasi os meum oris*, id est, omni voluptate

luptate perinde repleberis, quemadmodum ori variz polumque delicia subministrantur.

IV. Tertiò eadem jucunditas oritur ex illorum, qui servati atque ab hostibus defensi sunt, lætitia ac gratulatione; si enim Davidi olim jucundissimum haud dubiè accidit, post devictum Goliathum opprobrium ab Israël abstulisse, & egressas mulieres de universis urbibus Israël, cantantes, chorosque ducentes & dicentes audire: *Percussit Saul milia, David decem millia*: 1. Reg. c. 18. Si jucundissimum pariter fuit Judithæ, propter Holofernem à se occisum, Bethuliam servatam, omnem populum cum mulieribus & virginibus & invenibus in organis & citharis gaudentem, obviam sibi Joachim Summum Pontificem cum universis Presbyteris eundem & dicentem: *Tu gloria Jerusalem, tu lætatio Israël, tu honorificentia populi nostri*. Quanto major lætatio concipietur à Theologo polemico, qui per obtentam hæreticis victoriam, triplicem à se Ecclesiam servatam, quæ obviam euntem, & gratulantem, atque ad æterna gloria festaque secum celebranda invitantem aspiciet?

P A R S II.

DE THEOLOGIA POLEMICA OFFENSIVA.

PER offensivam hanc Theologiam aliud nihil intelligitur, quàm ea Theologiæ Polemicæ pars, quæ ex infinitis argumentis proponuntur, tum ad Catholicas doctrinas defendendas, tum ad contrarias hæreses refutandas. Pro parte, uti & sequenti meliùs intelligenda ex præfatione naturalis à Becano conscripti notandum est, quadruplicem nempe Hæreticos reperiri; nam 1. aliqui sunt pertinaciter eoque proprie & formaliter Hæretici, eò quòd, licet agnoscant, se à communi Ecclesiæ & SS. Patrum sensu recedere, nihilominus ex superbia & obstinatione pertinaciter in errore permaneant, ne à veritate convicti videantur. 2. sunt Zelosi, qui ex ignorantia potius, quàm pertinacia dicant, suam sectam veritati & Evangelio conformem, idcirco tantò ardore eam tuerentur, ut vitam potius per-